

Gekke kinderen zijn anders gewoon

Ieder kind zoekt actief en positief naar verbinding met voor hem betekenisvolle volwassenen. Te veel kinderen in het Nederlandse onderwijssysteem ervaren dat ze als object gezien worden. Het lukt ze niet om die verbinding tot stand te brengen, omdat ze zich niet gezien voelen in het systeem. Het gevolg: het systeem heeft de neiging die kinderen tot object te maken waardoor een deel van de leerlingen gaat voelen negatief uit de meting te komen. Als gek versus gewoon. Maar zijn kinderen die gek doen gek, of zijn ze vooral anders gewoon?

door Ivo Mijland

Kinderen verlangen naar een wereld die hen insluit, welkom heet, een wereld die openstaat voor diversiteit. Een wereld die kinderen uitnodigt zichzelf te zijn, die ze uitnodigt betekenisvol te zijn. Een wereld die ze dus niet alleen laat ontvangen, maar ook waardeert om wat ze te geven hebben. Wat moet het zwaar zijn voor kinderen die niet passen binnen de normaliteit die wij in onze leef- en leerwereld creëren. Wat moet het als onrecht voelen dat we een corrigerende reactie neigen te geven op anders zijn, terwijl anders zijn in feite een variant is op de geaccepteerde normaliteit.

Het kind is immers op zoek naar verbinding, niet naar afwijzing. Wat moet het zwaar zijn als het kind ervaart om ingedeeld te worden bij de disorders uit de DSM, terwijl het gewoon zoekt naar verbinding. Niet de afwijking is het probleem, de neiging het verschillend zijn als probleem te zien is het probleem. In dit artikel verken ik wat er zou gebeuren als je alle kinderen vanaf nu volstrekt serieus zou nemen en waardevrij zou ontmoeten.

De kinderen wordt voorgedaan hoe gewoon eruit ziet

Ieder kind heeft recht op positieve aandacht. Het is zelfs een levensvoorwaarde. Waar een boterham de voeding is voor je lijf, is positieve aandacht de boterham voor je ziel. Gek genoeg weten en voelen jonge kinderen haarfijn aan dat het zo werkt. Ze geven moeiteloos, in het moment, aandacht aan betekenisvolle volwassenen en ontvangen moeiteloos de liefde die ze terugkrijgen. Mijn dochter Sterre (5) leeft voor hoe we als specimen mens met aandacht om zouden moeten gaan. Ze zegt dat ze me lief vindt, ze knuffelt juffrouw Tanja, geeft haar moe-

der spontaan een kus en zingt fonetisch en zonder schaamte een Engelstalig lied zonder een woord Engels te spreken. Bij de kleuters komt ze er nog mee weg, maar vanaf groep 3 komt er in het Nederlandse onderwijssysteem een aanval op het spontane, vrije kind. Het kind raakt zijn uniciteit kwijt in ruil voor een normatief systeem: tijd, zoemer, op je plek zitten, verklaren, toetsen en meten van vorderingen. In dat onderwijssysteem gelden de wetten van het gemiddelde. Om te kunnen leren, is er het gestandaardiseerde denken, waarbij het systeem de normaliteit van de kinderen bepaalt op basis van wat het meetproces bij hen oplevert. De kinderen wordt voorgedaan hoe gewoon eruit ziet. Ze worden er ongevraagd mee geconfronteerd. Als je een vraag hebt, steek je je vinger op. Als de meester praat, kijk je in zijn richting. Je blijft op je stoel zitten tot de zoemer gaat. Als je naar het toilet moet,

vraag je eerst toestemming. Op het schoolplein wordt niet gerend. Je schrijft netjes met aaneengeschreven letters op het lijntje dat daarvoor bedoeld is. Je doet gewoon wat er van je verwacht en gevraagd wordt. Doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg. En zo kom je, zoals verwacht door de omgeving, als een gestandaardiseerd mens in de wereld.

Er zijn kinderen die doen wat van ze gevraagd wordt, maar bij wie dat niet past bij hun karakter

Voor de meeste kinderen – zij die passen binnen de opgelegde norm – is deze reeks aan geschreven en ongeschreven opdrachten redelijk eenvoudig op te volgen. Omdat deze kinderen dit gedrag gewoon vinden. Zij hoeven zich niet aan te passen, omdat ze zich oké voelen binnen de opgelegde norm. Ze hebben geen moeite om stil te zijn, te luisteren en te gehoorzamen. Er zijn echter twee categorieën voor wie de norm ‘gewoon’ problemen geeft. Allereerst zijn er kinderen die doen wat van ze gevraagd wordt, maar bij wie dat niet past bij hun karakter. Ze passen zich aan aan de wensen van de volwassenen, maar schakelen hun eigen verlangens uit. Ze passen zich aan de norm aan. Omdat ze het spel van het ‘wenselijk gedrag’ zo goed spelen, vallen ze niet op. De leraren zijn tevreden. Het kind ongelukkig. De tweede categorie kinderen speelt geen toneel. Zij doen wat in hen opkomt. Ze praten er doorheen. Vallen van hun stoel. Stellen kritische vragen. Tekenen en leven buiten de lijntjes. Laten een scheet tijdens de les. Trekken zich terug

in hun eigen denkwereld of kijken gebiologeerd naar het roodborstje dat dansend op het klimrek beweegt. Ze doen niet wat als norm ‘gewoon’ gevonden wordt, maar doen wat het kind in hen aangeeft: impulsief, in het moment, nieuwsgierig en onderzoekend. Ze geven hun gedachten en energie, die hun ziel ingeeft, een uitweg, ondanks de oproep van het systeem om dat niet te doen. Het zijn deze kinderen die elke dag duidelijk maken dat het huidige onderwijssysteem niet passend is, maar in plaats van dankbaar te zijn voor hun lef om dit te tonen, hun oproep om kansen en mogelijkheden te zien, besluiten we in onze verklaringsdrift deze kinderen gek te verklaren. Dat zij iets doen wat niet binnen de norm past, ligt echter niet aan de rariteit van het kind dat niet binnen de norm past maar aan de norm zelf.

Het enige wat ons als volwassene te doen staat, is elk kind volstrekt serieus nemen

Als we de constatering omarmen dat het werkelijke probleem de gecreëerde norm is, is de weg naar verandering een begaanbaar pad en helemaal niet zo ingewikkeld. Het enige wat ons als volwassene te doen staat, is elk kind volstrekt serieus nemen. Een subject dat de moeite waard is om te ontmoeten. We maken dan verbinding met het hele kind in plaats van ons te focussen op het probleem van het verschil. We moeten elk kind ontmoeten zoals we deden toen het nog vier of vijf was, een leeftijd waarop zijn gedrag nog benoemd werd als leuk, onder-

zoekend en eerlijk. Als ons dat lukt, vervangen we de eenheidsworst door een proeverij van verschillende vleeswaren en leren we de verschillende smaken weer proeven. We gaan dan het hele kind zien in onze leerlingen. En beschadigen ze niet door ze uit te nodigen hun natuurlijke ik te negeren en in een andere gestandaardiseerde rol te stappen. Ieder kind is uniek. Ieder kind is anders. En elk kind is vooral zichzelf. Laten we eerlijk zijn en durven toegeven dat het unfair is om een gedrag van kinderen langs een meetlat van gek en gewoon te leggen. Laten we beseffen dat de gekte afneemt als we elk kind laten voelen hoe gewenst het is. Pas als we bereid zijn het hele kind in onze leerlingen, en in ons zelf, te raadplegen, komt er een kans op Passend Onderwijs voor alle kinderen. Wat mij betreft is Passend Onderwijs een vorm van samenwerken, waarbij we kinderen leren om het kind in zichzelf en in het andere kind te blijven liefhebben. Kinderen willen voelen dat ze van zichzelf mogen houden zoals ze zijn. Laten we de kinderen voordoen dat jezelf blijven de norm moet zijn. We doen de kinderen en onszelf daar een groot plezier mee... ◀

Ivo Mijland (Oss, 1969) schrijft en spreekt over Passend Onderwijs. Hij komt op voor de (onderwijs)rechten van alle kinderen. Hij schreef 19 boeken en sinds 2017 treedt hij ook op als cabaretier. Op 6 mei speelt hij zijn eerste avondvullende voorstelling in Rabotheater De Enck in Oirschot. De boodschap uit dit artikel is te horen in deze voorstelling.